

«Слідова картина» вчинення злочину. Слідова картина містить типовий опис слідів та їх джерел (людей, речей) й обставин події. Вона, як будь-яке загальне, менш конкретна в деталях, але більш змістовна як ідеальна модель правопорушення, що дозволяє більш повно виділити окреме на підставі загального. Тому слідова картина, як цілісна інформаційна система, виявлена в процесі розслідування, вимагає самостійного наукового аналізу з метою виявлення ресурсів криміналістичної й доказової інформації, що в ній міститься [1, с. 43].

Переважаюча кількість слідів вирізняється особистісними джерелами інформації (показання свідків й очевидців події, сутенерів, повій та інших членів злочинної групи).

Сліди сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією здебільшого виявлялися на місці надання інтимних послуг. Поза місцем надання інтимних послуг дані сліди утворювалися внаслідок дій правопорушника по підготовці чи приховуванню суспільно небезпечних дій.

Доказова інформація з матеріальних джерел здебільшого вилучається на подальших етапах розслідування під час проведення окремих СРД, НСРД та інших процесуальних дій. Найчастіше слідчі на місцях надання інтимних послуг виявляли: сліди рук та сліди крові та інших органічних речовин [5, с. 176].

Вузловими місцями, де можуть бути зосереджені сліди сутенерства та втягнення особи у заняття проституцією, є такі:

- місце вчинення сутенерства;
- місце надання інтимних послуг;
- місце перебування сутенера та повій [2, с. 157].

Підводячи підсумок, зазначимо, що обстановка вчинення злочину – це широке поняття, що включає ряд елементів, які характеризують середовище, в якому вчинюється суспільно небезпечне діяння. Поміж них обов'язково необхідно виділяти час, місце і умови вчинення злочину, що мають значення для його повного дослідження. Їх послідовний розгляд у розрізі вивчення сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією допоможе в комплексній побудові його криміналістичної характеристики

1. Дикунов А. И. Криминалистический анализ следовой картины расследуемого события с признаками преступления : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. М., 2005. 186 с.

2. Куратченко М.В. Криміналістична характеристика обстановки учинення сутенерства та втягнення особи у заняття проституцією // Детективна діяльність: теоретичні, методичні та практичні проблеми: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції (м. Дніпро, 24 берез. 2017 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. С. 156-160.

3. Куратченко М.В. Обстановка вчинення сутенерства та втягнення особи в заняття проституцією // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: збірник наукових праць. 2016. № 3. С. 236-242.

4. Курс криминології: Загальна частина: підручник. У 2-х кн. / О.М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. Київ: Юрінком Інтер, 2001. Кн. 1. 352 с.

5. Лазарев В.О. Сутність та структура криміналістичної характеристики втягнення неповнолітнього в заняття проституцією та сутенерства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2017. Випуск 2. Т. 3. С. 176-179.

6. Справа № 204/7851/15-к, Архів Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська, 2016 р.

Захарко Андрій Володимирович

доцент кафедри,

кандидат юридичних наук, доцент

Кіяниця Володимир Миколайович

викладач кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЩОДО УЧАСТІ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПРИ РОЗГЛЯДІ КЛОПОТАННЯ ПРО ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ

Відповідно до ч.1 ст.193 КПК України розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу здійснюється за участю прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, його захисника, крім випадків, передбачених у ч.6 ст.193 КПК [1].

В ч.6 ст.193 КПК зазначено, що слідчий суддя може розглянути клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та обрати такий запобіжний захід

за відсутності підозрюваного, обвинуваченого, лише у разі, якщо прокурором, крім наявності підстав, передбачених ст.177 КПК, буде доведено, що підозрюваний, обвинувачений оголошений у міжнародний розшук. У такому разі, після затримання особи і не пізніш, як через сорок вісім годин з часу її доставки до місця кримінального провадження, слідчий суддя, суд за участю підозрюваного, обвинуваченого розглядає питання про застосування обраного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або його зміну на більш м'який запобіжний захід, про що постановляє ухвалу. З яким документальним підтвердженням слід пов'язувати конструкцію «оголошений у міжнародний розшук»? Відповідно до п.4.4. розділу 4 «Міжнародний розшук каналами Інтерполу» Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів [2], зазначається: підставою для міжнародного розшуку громадян України є запит правоохоронного органу, надісланий до НЦБ. На підставі зазначеного запиту НЦБ надсилає запит до Генерального секретаріату Інтерполу або в Національне центральне бюро Інтерполу відповідної країни. Про здійснений запит НЦБ письмово інформує ініціатора.

Таким чином, долученим до клопотання про обрання запобіжного заходу документом (копією), яким посвідчується факт оголошення підозрюваного у міжнародний розшук можуть виступати:

1) постановою слідчого про оголошення особи в міжнародний розшук (ч.2 ст.281 КПК; п.8 розділу VIII «Забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування» Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України [3]) або постановою слідчого про зупинення досудового розслідування і оголошення розшуку;

2) запит слідчого, надісланий до НЦБ;

3) лист НЦБ слідчому про здійснення ним запиту до Генерального секретаріату Інтерполу або в Національне центральне бюро Інтерполу відповідної країни.

В інших випадках відсутності підозрюваного при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу, слідчі судді приймають рішення про відмову в застосуванні запобіжного заходу або про залишення без розгляду відповідного клопотання слідчого. КПК України не передбачено залишення без розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу, втім таке рішення іноді приймається слідчими суддями у випадках встановлення обставин, які унеможливають розгляд клопотання по суті.

Так, наприклад, вчинив слідчий суддя Рівненського міського суду Рівненської області при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою [4]. Рішення слідчого судді про залишення без розгляду відповідного клопотання обгрунтоване тим, що підозрюваний у вчиненні злочину, передбаченого в ч.3 ст.368 КК України, після затримання його в порядку ст.208 КПК України поступив на лікування в КЗ «Дубенська центральна районна лікарня» та госпіталізований у відділення анестезіології та інтенсивної терапії з діагнозом гіпертонічна хвороба, гіпертонічний криз, цукровий діабет, важка форма. По цій причині підозрюваний був відсутнім при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу, а відтак ця обставина унеможливила розгляд по суті зазначеного клопотання [4].

В іншому випадку, слідчий суддя в межах сімдесяти двох годин з моменту надходження до суду клопотання тричі призначав відповідне судове засідання, в яке підозрюваного хоч і доставляли, проте двічі він був у «неконтактному стані», в зв'язку з чим призначалися і проводилися судово-медичні обстеження. Зокрема, для з'ясування можливості підозрюваного за станом здоров'я брати участь у судовому засіданні, таке обстеження доручалося провести КЗОЗ «Харківська обласна клінічна психіатрична лікарня №3». В останнє судове засідання, призначене на 25 березня 2018 року, підозрюваний не доставлявся, а саме обстеження на цей час психіатричною лікарнею проведене ще не було. Цими обставинами обгрунтовано рішення про відмову в задоволенні клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою [5].

Таким чином, у КПК України доцільно було б регламентувати спеціальною нормою підстави залишення слідчим суддею без розгляду клопотання слідчого про обрання запобіжного заходу.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 03.12.2019).

2. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів: наказ МВС України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Держкомкордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січня 1997 року № 3/1/2/5/2/2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97/page?lang=ru> (дата звернення: 03.12.2019).

3. Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 7 липня 2017 року №575. Дата оновлення: 16.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17/paran143#n143> (дата звернення: 03.12.2019).

4. Ухвала слідчого судді в справі № 569/11796/18 від 25 червня 2018 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74952688> (дата звернення: 04.12.2019).

5. Ухвала слідчого судді в справі № 640/4475/18 від 25 березня 2018 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72940938> (дата звернення: 04.12.2019).

Карпенко Роман Валерійович
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДЕРЖАВНА БЕЗПЕКА ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Навряд хто-небудь у сучасній Україні буде заперечувати актуальність теми інновацій. І мова йде не тільки про державно-управлінську сферу, але й про всі інші сфери суспільних відносин: науки, освіти, медицини, юриспруденції тощо. На підтвердження цієї думки звернемося до Стратегії сталого розвитку «Україна - 2020», у якій становлення й розвиток національної інноваційної системи розвитку суспільства оголошене пріоритетним завданням для нашої країни. Визначення терміна «інновація» безумовно має державно-управлінські аспекти.

У словниках спрямованість «інновація» (нововведення) трактується як результат творчої діяльності, спрямованої на розробку, створення й поширення нових видів виробів, технологій, впровадження нових організаційних форм тощо. Однак її сучасне звучання значне збагатилося: створюються «інноваційні освітні програми», проводиться «інноваційна зовнішня політика», ухвалюються «інноваційні рішення» тощо. У широкому змісті «інновація» – використовується в тій або іншій сфері суспільства як результат інтелектуальної (науково-технічної) діяльності, спрямованої на вдосконалення процесу діяльності або його результатів. Стосовно до криміналістики термін «інновація» – не просто гра слів або використання модного терміна. Однієї з основних завдань науки криміналістики є створення й застосування відповідних засобів, методів розкриття й розслідування злочинів, установлення дійсних обставин справи для забезпечення державної безпеки і охорони громадського порядку. Для того щоб бути адекватної сучасним загрозам, криміналістика інтегрує й синтезує в собі останні досягнення науки й техніки [2]. Сьогодні у своїх цілях вона здійснює активну «інноваційну» діяльність: успішно розробляє, впроваджує й використовує новітні інформаційні й наукові технології, різного роду інтелектуальні системи, нанотехнології й інше. Усвідомлена суспільством необхідність наукового обґрунтування системи заходів щодо розкриття й розслідування злочинів, їх наробітку й практичної реалізації завжди було і залишається залежною від досягнень науково-технічного прогресу. Без їхнього обліку, як указував А.І. Вінберг, «неможливо було б правильно зрозуміти сутність криміналістики, службовою роллю якої є впровадження в карне судочинство сучасних можливостей науки й техніки для завдань розкриття й розслідування злочинів для забезпечення державної безпеки». Тенденціям і перспективам розвитку вітчизняної криміналістики під впливом науково-технічного прогресу багато уваги приділене в роботах Р.С. Белкіна, який як прояви наслідків науково-технічного прогресу виділяв прискорення темпів розвитку науки криміналістики, викликане зростаючим обсягом фундаментальних і прикладних досліджень, прискореним розвитком тих галузей знань, дані яких використовуються в криміналістиці. Як відомо, криміналістика єдина із усіх юридичних дисциплін найтіснішим образом пов'язана із природними й технічними науками, досягнення яких генеруються в криміналістиці й ра-